

ПОЛОЖЕННЯ

про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Донбаської державної машинобудівної академії

1. Загальні положення

Метою академічної мобільності здобувачів вищої освіти є:

- розширення професійних компетенцій випускників Донбаської державної машинобудівної академії (далі ДДМА);
- підвищення рівня здобувачів вищої освіти щодо володіння іноземними мовами;
- посилення конкурентоздатності випускників ДДМА на вітчизняному й міжнародному ринках освітніх послуг та праці;
- обмін досвідом щодо передових освітніх технологій.

«Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Донбаської державної машинобудівної академії» (далі Положення) регламентує діяльність ДДМА щодо організації програм академічної мобільності здобувачів вищої освіти, як за кордоном, так і в ЗВО України.

Положення також поширюється на організацію навчання за програмами академічної мобільності іноземних здобувачів вищої освіти у ДДМА.

2. Основні терміни, визначення та скорочення

Академічна мобільність - можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи провадити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) в Україні чи поза її межами.

Базовий ЗВО - заклад вищої освіти, який за програмою академічної мобільності направляє здобувачів вищої освіти на навчання, стажування до іншого закладу вищої освіти (наукової установи).

Заклад-партнер - заклад вищої освіти або наукова установа, що приймає учасників освітнього процесу ДДМА або направляє своїх учасників освітнього процесу до ДДМА для реалізації програми академічної мобільності.

Внутрішня академічна мобільність - академічна мобільність, право на яку реалізується учасниками освітнього процесу академії у закладах-партнерах у межах України, а також учасниками освітнього процесу закладів вищої освіти (наукових установ) України в ДДМА.

Міжнародна академічна мобільність - академічна мобільність, право на яку реалізується учасниками освітнього процесу академії у закладах-партнерах поза межами України, а також іноземними учасниками освітнього процесу в університеті.

Види академічної мобільності:

- ступенева мобільність - навчання у закладі вищої освіти (науковій установі), відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документом (документами) про вищу освіту або про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше закладів вищої освіти (наукових установ);

- кредитна мобільність - навчання у закладі вищої освіти (науковій установі), відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття кредитів ЄКТС та (або) відповідних компетентностей, результатів навчання (без здобуття кредитів ЄКТС), що будуть визнані у закладі вищої освіти (науковій установі) постійного місця навчання українського чи іноземного учасника освітнього процесу. При цьому загальний період навчання для таких учасників за програмами кредитної мобільності залишається незмінним.

Форми академічної мобільності для учасників освітнього процесу:

а) освітній рівень молодшого спеціаліста, освітні ступені молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та доктора філософії:

- навчання;
- мовне стажування;
- навчально-наукове стажування;
- практика;
- літні та інші школи.

б) науковий ступінь доктора наук:

- участь у спільних проектах;
- викладання;
- стажування;
- наукове дослідження;
- наукове стажування;
- підвищення кваліфікації.

Короткострокове навчання - форма організації академічної мобільності здобувачів вищої освіти терміном до трьох місяців у закладі-партнері за певними компонентами освітніх програм, що за набутими компетенціями можуть інтегруватися до навчальних планів (освітніх програм) ДДМА;

Довгострокове навчання - форма організації академічної мобільності здобувачів вищої освіти у закладі-партнері терміном не менше трьох місяців за узгодженими освітніми програмами (планами), у т.ч. за програмами:

- включеного семестру, яка реалізується у формі обміну здобувачами вищої освіти із закладом-партнером для навчання терміном на один семестр;

- подвійних дипломів, які реалізуються у формі навчання здобувача вищої освіти у ДДМА та у закладі-партнері з отриманням дипломів про вищу освіту обох закладів із взаємним трансфером кредитів за освітніми компонентами, що вивчаються здобувачем вищої освіти у ДДМА та у закладі-партнері;

- паралельного навчання - одночасне навчання здобувача вищої освіти за двома спеціальностями (освітніми програмами) у ДДМА та закладі-партнері за заочною (дистанційною) або денною формою;

Організована мобільність - програми мобільності, що реалізуються на підставі міжнародних угод, програм та проектів, договорів між ДДМА та

зкладами-партнерами.

Ініціативна мобільність - участь здобувача вищої освіти у кредитній мобільності за межами програм, що відносяться до організованої мобільності. Здобувач вищої освіти самостійно обирає ЗВО й ініціює кредитну мобільність у цьому закладі.

Віртуальна мобільність - електронне дистанційне навчання здобувача вищої освіти на курсах, що пропонує інший заклад вищої освіти.

Результати навчання - сукупність знань, умінь, навичок, компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та (або) виміряти.

Трансфер кредитів - визнання академією обсягів та результатів навчання здобувача вищої освіти (перезарахування кредитів) в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) або кредитів, установлених під час навчання за іншими освітніми програмами, чи обсягів і результатів неформального навчання.

Інформаційний пакет ЄКТС - стандартизований опис організації освітнього процесу, що містить загальну інформацію про нього, інформацію про навчальні програми (спеціальності, спеціалізації) академії.

Таблиці переведення (трансферу) оцінок - таблиці, які показують спосіб використання існуючої національної чи інституційної шкали оцінок в університеті та закладі-партнері, та дозволяють переводити оцінки, отримані здобувачем вищої освіти у закладі-партнері, в оцінки за шкалою, що використовується в університеті.

3. Організаційне забезпечення академічної мобільності

Право здобувача вищої освіти на академічну мобільність може бути реалізоване на підставі міжнародних угод про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, договорів між ДДМА та українськими закладами вищої освіти (науковими установами) або їхніми основними структурними підрозділами, між ДДМА та іноземними навчальними закладами (науковими установами) або їхніми основними структурними підрозділами, а також може бути реалізоване здобувачами вищої освіти ДДМА з власної ініціативи, підтриманої керівництвом академії, на основі індивідуальних запрошень.

Роботу з безпосередньої організації навчання за програмами академічної мобільності проводять факультети, на яких навчаються здобувачі вищої освіти, за участю, у разі необхідності, інших підрозділів академії. Факультети забезпечують вільний і рівний доступ здобувачів вищої освіти до інформації про наявні програми академічної мобільності та існуючі критерії відбору на навчання.

Для безпосереднього керівництва програмою академічної мобільності наказом ректора визначаються координатор програми від академії.

Координатор програми, як правило, призначається з числа викладачів випускової кафедри, здобувачі вищої освіти якої беруть участь у програмі мобільності. Основними функціями координатора програми є консультативна

допомога учасникам програми мобільності у визначенні переліку дисциплін для вивчення, забезпечення комунікації між здобувачами вищої освіти та академією в період їх перебування за кордоном за програмою мобільності, контроль за забезпеченням визнання здобутих учасниками результатів навчання та трансферу кредитів, за потреби ініціація внесення змін у програму мобільності.

Координатор програми від академії призначається, як правило, із числа осіб, на яких покладено виконання обов'язків заступника деканів. Основними функціями координатора програми від академії є загальна координація реалізації програми мобільності, консультативна допомога учасникам програми щодо підготовки документів для участі у програмі, співпраця із закладом-партнером з питань реалізації програми мобільності здобувачів вищої освіти.

До участі у програмах академічної мобільності допускаються учасники освітнього процесу, що здобувають освітні ступені молодшого спеціаліста, молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та доктора філософії з урахуванням рейтингу успішності, участі у науковій роботі та рівня знань з іноземної мови. Остаточний відбір для участі у міжнародній грантовій програмі академічної мобільності здійснюється організацією, яка надає здобувачу вищої освіти грант на умовах і за критеріями, визначеними установчими документами конкурсу.

Відбір претендентів від ДДМА для участі у програмах мобільності, здійснюється відбірковою комісією у складі першого проректора, деканів (заступників деканів) факультетів, начальника навчального відділу, та студентського самоврядування.

Організацію процедури відбору здобувачів вищої освіти для навчання за програмами академічної мобільності здійснює декан факультету або інша посадова особа за його дорученням за пропозиціями відповідних кафедр. У разі необхідності, розпорядженням декана факультету під його головуванням створюється конкурсна комісія, до складу якої входять працівники факультету та представники студентського самоврядування. Процедурі відбору передують ознайомлення здобувачів вищої освіти з інформаційним пакетом (каталогом курсів) закладу-партнера.

Етапи, тривалість та зміст навчання (перелік дисциплін, змістовних модулів та інших навчальних елементів) у закладі-партнері, які передбачаються Договором про навчання (стажування) за програмою академічної мобільності здобувача вищої освіти, визначаються навчальними програмами (планами), затвердженими в обох ЗВО. При цьому навчання здобувачів вищої освіти може здійснюватися за різними формами його організації, у тому числі:

- заочна (дистанційна) форма навчання у ДДМА і денна у закладі-партнері;
- денна форма навчання у ДДМА і заочна (дистанційна) у закладі-партнері;
- денна (заочна) форма навчання у ДДМА і навчання в закладі-партнері у канікулярний період або в період навчальної чи виробничої практики, або її частини;
- перший рік навчання - у магістратурі ДДМА, другий рік - у закладі-партнері (із зарахуванням першого року навчання здобувача вищої освіти у ДДМА закладом-партнером) тощо;

- навчання за індивідуальним графіком або за індивідуальним навчальним планом у відповідності до нормативної бази академії.

Підставою для впровадження програми академічної мобільності здобувача вищої освіти ДДМА є наказ ректора. Проект наказу вносить декан факультету за погодженням з першим проректором, головним бухгалтером, та начальником навчального відділу. Обов'язковими додатками до наказу є Договір про навчання (стажування) за програмою академічної мобільності здобувача вищої освіти, Програма академічної мобільності та трансферу кредитів, а також документи, які підтверджують участь здобувача вищої освіти в програмі мобільності та основні умови участі в ній (копії та завірені переклади запрошення, договору на навчання тощо). За окремими видами програм зовнішньої академічної мобільності може бути передбачено оформлення додаткових документів, узгоджених із закладом-партнером. Також можуть застосовуватися форми документів закладу-партнера.

Програма академічної мобільності погоджується з координатором від академії, завідувачем випускової кафедри, та начальником навчального відділу не пізніше, ніж за 7 днів до початку програми мобільності.

У разі, якщо у базовому ЗВО і закладі-партнері використовуються різні шкали оцінок, то обов'язковим є заповнення «Таблиці переведення оцінок» Програми академічної мобільності та трансферу кредитів. Для забезпечення прозорого та справедливого оцінювання таблиця переведення оцінок повинна складатися до початку реалізації програми академічної мобільності.

Договір про навчання (стажування) за програмою академічної мобільності здобувача вищої освіти та Програма академічної мобільності та трансферу кредитів складаються у двох оригінальних примірниках. Відповідальність за супроводження, облік та зберігання одного примірника Договору про навчання (стажування) за програмою академічної мобільності здобувача вищої освіти та Програми академічної мобільності та трансферу кредитів в університеті покладається на навчальний відділ. Інший примірник Договору про навчання (стажування) за програмою академічної мобільності здобувача вищої освіти та Програми академічної мобільності залишається у здобувача вищої освіти.

Протягом періоду участі здобувача вищої освіти в програмі мобільності за наявності обґрунтованих причин (зміни в семестровому навчальному плані ДДМА; заміна дисциплін, що вивчаються у закладі-партнері; зміна термінів програми тощо) за ініціативою учасника програми мобільності та/або координатора програми в Програму академічної мобільності та трансферу кредитів можуть бути внесені зміни. Компоненти навчального плану, які додаються або виключаються з Програми академічної мобільності заносяться в таблицю «Зміни до програми академічної мобільності» Програми та погоджуються з координатором від академії, завідувачем випускової кафедри, деканом факультету, та начальником навчального відділу.

Моніторинг програм академічної мобільності щодо відповідності компетенцій, які надаються закладом-партнером, вимогам, передбаченим навчальними планами ДДМА, та щодо правомірності визнання й перезарахування обсягів навчальної роботи (кредитів) здобувача вищої освіти

здійснюється координатором від академії спільно з навчальним відділом.

4. Визнання результатів навчання за програмами академічної мобільності

Учасники освітнього процесу, які є здобувачами вищої освіти в межах програм внутрішньої мобільності, зараховуються до закладів-партнерів в Україні як такі, що тимчасово допущені до освітнього процесу і мають права та обов'язки здобувачів вищої освіти вітчизняного закладу вищої освіти (наукової установи).

Здобувачі вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, не відраховуються зі складу здобувачів вищої освіти на період реалізації права на академічну мобільність та обліковуються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

Здобувач вищої освіти, крім вивчення у закладі-партнері обов'язкових навчальних дисциплін, має право самостійного вибору додаткових навчальних дисциплін за погодженням з базовим ЗВО.

Визнання результатів навчання в рамках академічного співробітництва із закладами-партнерами у ДДМА здійснюється з використанням ЄКТС.

Формування Програми академічної мобільності та трансферу кредитів ґрунтується на принципах студентоцентризму та максимального сприяння учасникам програм академічної мобільності з боку викладачів, завідувачів кафедр, деканів. Визначення компонентів навчального плану, які перезараховуються здобувачу вищої освіти за умов успішного завершення ним програми академічної мобільності, відбувається з урахуванням:

- порівняння обсягу навчального навантаження під час здобуття вищої освіти в межах програми академічної мобільності відбувається шляхом зіставлення результатів навчання, яких було досягнуто здобувачем вищої освіти у закладі-партнері, та результатів навчання, запланованих освітньою програмою базового ЗВО;

- кількість кредитів, яку здобувачу вищої освіти необхідно здобути протягом реалізації програми академічної мобільності, визначається пропорційно часу навчання у закладі-партнері, виходячи з того, що за академічний рік денної форми навчання здобувач вищої освіти повинен оволодіти освітніми компонентами обсягом 60 кредитів ЄКТС;

- дисципліни обов'язкового блоку, заплановані освітньою програмою академії, можуть бути замінені на дисципліни закладу-партнера лише при відповідності результатів навчання за даними дисциплінами. Дисципліни вибіркового блоку можуть бути перезараховані без урахування специфіки дисципліни;

- курси з меншим обсягом кредитів ЄКТС у закладі-партнері можуть бути перезараховані в базовому ЗВО, якщо забезпечується досягнення результатів навчання передбачених даним компонентом навчального плану;

- при академічній мобільності здобувача вищої освіти за програмою «включеного семестру» за умови відповідності здобутих кредитів ЄКТС і результатів навчання у закладі-партнері загальному обсягу кредитів ЄКТС та результатам навчання, передбачених на цей семестр освітньою програмою

базового ЗВО, може проводитися комплексне перезарахування компонентів навчального плану базового ЗВО компонентами програми академічної мобільності за відповідний семестр.

Зарахування академічних результатів (кредитів, оцінок, балів) з навчальних дисциплін та інших видів навчальної діяльності здійснюється на підставі наданої здобувачем вищої освіти академічної довідки (або еквівалентного документу), завіреної у закладі-партнері.

За умови успішного виконання здобувачем вищої освіти програми академічної мобільності (позитивного оцінювання її навчальних компонентів) декан факультету приймає рішення щодо трансферу кредитів, здобутих при реалізації програми, що здійснюється шляхом занесення результатів навчання в індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (залікову книжку) та у навчальну картку здобувача вищої освіти. При відсутності академічної розбіжності із навчальним планом ДДМА від здобувача вищої освіти не вимагається виконання додаткових завдань чи проходження додаткових процедур оцінювання,

При організації програми мобільності з переведенням здобувача вищої освіти на навчання за індивідуальним графіком компоненти освітньої програми в ДДМА, які у повному обсязі замінюються освітніми компонентами у закладі-партнері відповідно до Програми академічної мобільності та трансферу кредитів, не підлягають включенню в індивідуальний графік навчання здобувача вищої освіти.

Якщо програмою академічної мобільності передбачена (або виникла) в процесі її реалізації академічна розбіжність з навчальною програмою (навчальним планом) ДДМА, деканатом встановлюється графік її ліквідації здобувачем вищої освіти.

Якщо здобувач вищої освіти не повернувся до ДДМА після навчання за програмою академічної мобільності в зазначений у наказі термін, не надав у деканат академічну довідку про результати навчання, або не виконав навчальну програму в закладі-партнері, то після повернення до базового ЗВО йому може бути запропоновано індивідуальний графік ліквідації академічної заборгованості протягом 1 місяця або повторний курс навчання за рахунок коштів фізичних чи юридичних осіб.

5. Основні обов'язки ДДМА в якості приймаючої сторони щодо здобувачів вищої освіти, які беруть участь у програмах академічної мобільності

ДДМА:

- зараховує здобувача вищої освіти на навчання за програмою академічної мобільності, на визначений Договором про навчання (стажування) термін, відповідно до норм чинного законодавства України;

- створює необхідні умови для виконання здобувачем вищої освіти навчальної програми;

- сприяє здобувачу вищої освіти у вирішенні візових, житлових та побутових проблем;

- надає можливість здобувачам вищої освіти закладу-партнера брати

участь у наукових конференціях, симпозиумах, виставках, конкурсах, представляти наукові роботи для публікацій, користуватися навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною базами;

- контролює наявність документів, що підтверджують законність перебування здобувача вищої освіти-іноземця на території України;
- після завершення навчання видає здобувачу вищої освіти академічну довідку або документ про вищу освіту з додатком встановленого зразка;
- виконує інші обов'язки, у тому числі визначені законодавством.

6. Основні обов'язки здобувачів вищої освіти, які беруть участь у програмах академічної мобільності

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- своєчасно надати до деканату необхідні документи для участі у програмі академічної мобільності;
- вчасно прибути до місця навчання;
- під час навчання дотримуватися законодавства країни перебування, правил внутрішнього розпорядку, статуту та інших нормативно-правових документів закладу-партнера;
- успішно пройти навчання за затвердженою програмою академічної мобільності та трансферу кредитів;
- після завершення навчання у закладі-партнері вчасно повернутися до базового ЗВО;
- своєчасно надати до деканату відповідну академічну довідку чи інший документ, який засвідчує виконання ним програми мобільності (для здобувачів вищої освіти, для яких базовим ЗВО є ДДМА).

7. Фінансове забезпечення організації академічної мобільності

Участь здобувачів вищої освіти у програмах академічної мобільності відбувається згідно з фінансовими умовами програм або угод між ДДМА та закладами-партнерами, які включають відповідні статті витрат (проїзд, проживання, плата за навчання тощо).

Фінансування програм академічної мобільності може здійснюватися за рахунок:

- коштів загального фонду, спецкоштів академії, у тому числі спецкоштів, які знаходяться на субрахунках структурних підрозділів;
- грантів національних і міжнародних організацій та приватних фондів;
- коштів приймаючої сторони;
- особистих коштів суб'єктів академічної мобільності та спонсорів;
- коштів фондів, організацій, підприємств, установ усіх форм власності.

Фінансові умови навчання у ДДМА під час перебування здобувача вищої освіти в іншому навчальному закладі визначаються індивідуально для кожного здобувача вищої освіти із врахуванням умов фінансування його навчання в академії.

Студенти та аспіранти, які реалізують право на академічну мобільність і зберігають статус здобувача вищої освіти (наукового ступеня) за денною формою навчання (навчаються з відривом від виробництва) в академії,

протягом строку навчання за програмою академічної мобільності в іншому навчальному закладі поза межами України отримують стипендію, призначену відповідно до Порядку призначення і виплати стипендій (далі - Порядок), у разі, коли умовами договору про навчання за програмою академічної мобільності, укладеного ними з академією, регулярна безповоротна фіксована фінансова підтримка у грошовій формі протягом всього строку навчання за програмою академічної мобільності в іншому навчальному закладі не передбачена або передбачена у розмірі, що у перерахунку на національну грошову одиницю на дату укладення договору про академічну мобільність є меншою за розмір стипендії, що її призначено особі відповідно до чинного законодавства.

Виплата стипендії студентам, які реалізували право на академічну мобільність при одночасному збереженні статусу здобувача вищої освіти за державним (регіональним) замовленням за денною формою навчання в університеті і не отримували регулярної безповоротної фіксованої фінансової підтримки у грошовій формі протягом всього строку навчання за програмою академічної мобільності в іншому навчальному закладі, здійснюється:

- у разі, коли строк навчання в іншому навчальному закладі не перевищує одного семестру, - у розмірі, що призначений стипендіату академією за результатами останнього семестрового контролю;

- у разі, коли строк навчання в іншому навчальному закладі перевищує один семестр, - протягом першого семестру навчання в іншому навчальному закладі у розмірі, що призначений стипендіату академією за результатами останнього семестрового контролю.

Питання подальшого призначення стипендії вирішується стипендіальною комісією після повернення здобувача вищої освіти до академії за таких умов:

- визнання результатів, отриманих під час навчання за програмою академічної мобільності в іншому вищому навчальному закладі, не призвело до збільшення строку навчання особи за відповідним освітнім ступенем (освітньо-кваліфікаційним рівнем) та спеціальністю (напрямом підготовки) порівняно з нормативним;

- у разі наявності за результатами навчання за програмою академічної мобільності у здобувача вищої освіти академічної заборгованості. Така заборгованість повинна бути ліквідована у встановленому законодавством порядку до закінчення першого після повернення особи семестрового контролю згідно з навчальним планом за відповідним курсом та спеціальністю (напрямом підготовки) в академії.

Аспірантам, які реалізують право на академічну мобільність при одночасному збереженні статусу здобувача вищої освіти/наукового ступеня за денною формою навчання (з відривом від виробництва) в академії і не отримують регулярної безповоротної фіксованої фінансової підтримки у грошовій формі протягом всього строку навчання за програмою академічної мобільності в іншому навчальному закладі відповідно, виплата стипендії зупиняється на строк навчання в іншому навчальному закладі.

У разі, коли строк навчання учасника освітнього процесу в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) перевищує один семестр, і така особа

ліквідувала академічну заборгованість, то, у разі позитивного рішення стипендіальної комісії, особі виплачується стипендія, що не була виплачена за весь період її навчання за програмою академічної мобільності в іншому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами, у повному обсязі.

Строк навчання та наукового стажування здобувачів вищої освіти не може перевищувати двох років.

8. Прикінцеві положення

Це Положення вводиться в дію наказом ректора на підставі рішення вченої ради академії.

Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом ректора або наказом ректора за рішенням вченої ради академії. У такому ж порядку Положення скасовується.

Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи академії відповідно до їх функціональних обов'язків.